

MOĞOLİSTAN BİLGİ NOTU

ŞUBAT
2024

GÜNCEL VERİLER

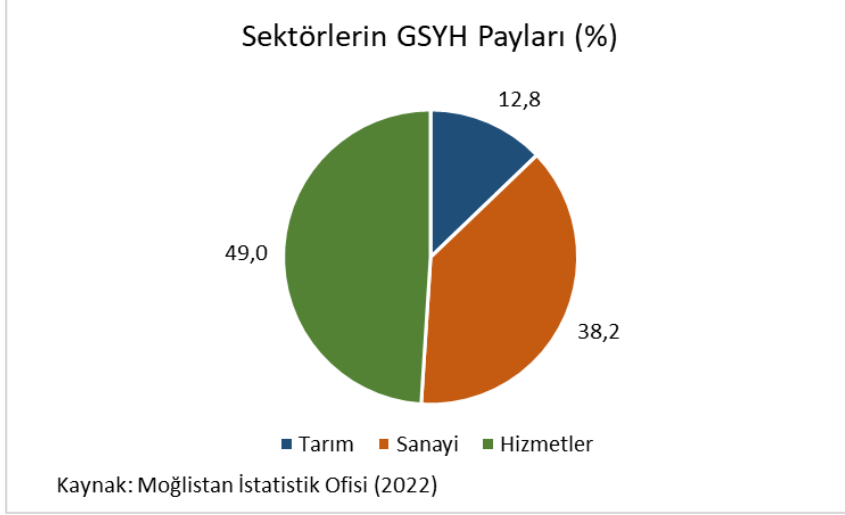

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2021	2022	2023*
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	15,2	17,1	18,7
Büyüme	%	1,6	5,0	5,5
Nüfus	Milyon Kişi	3,4	3,4	3,5
Kişi Başı Gelir	USD	4.482	4.953	5.348
Enflasyon	%	13,8	13,2	11,7
İşsizlik Oranı	%	8,1	7,3	6,5
Cari Denge / GSYH	%	-13,8	-13,4	-10,9
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-3,0	0,7	-0,7
İhracat	Milyar USD	9,2	12,6	-
İthalat	Milyar USD	6,8	8,7	-

Kaynak: IMF KEG Ekim 2023, Trademap

1. MOĞOLİSTAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Asya'nın orta ve kuzeyinde bulunan Moğolistan'ın coğrafi büyüklüğü orta Avrupa kadardır. Buna karşın, nüfusun üçte birinin başkent Ulan Batur'da yaşadığı ülke, dünyada yoğunluk bakımından nüfusun en az olduğu ülkelerden biridir.

20. Yüzyılın başında ekonominin süreleyicisi tarım sektörü iken 1960'lardan itibaren sektörün payını azaltmak ve mineral kaynakları kullanmak için gerçekleştirilen politikaların etkisiyle madencilik sektörü öne çıkmaya başlamıştır. Böylelikle, Moğolistan'ın kalkınmasının lokomotifi madencilik sektörü olmuştur. Taş kömürü, bakır, demir ve altın madenine dayalı gelişen maden sahaları dünya rezervlerinin yaklaşık %17'sini oluşturmaktadır. Madencilik ve maden çıkartma faaliyetleri ekonominin %22'sini ve doğrudan yabancı yatırımların %71'ini oluşturmaktadır. Madencilik sektörü ise ekonominin %24'ünü oluşturmaktadır.

Bununla birlikte Moğolistan bir hayvancılık ülkesi olarak da öne çıkmaktadır. 2021 yılı verilerine göre hayvan stoku 67,3 milyon baş olarak kayıtlara geçmiştir. Hayvancılık sektörü istihdamın %25'ini oluşturmaktadır. Tarımsal üretimin büyük bir çoğunluğu hayvancılık sektöründen kaynaklanmaktadır. Tarım alanlarının %81'i otlak alanlardan oluşmaktadır.

Ülkenin sınırlı da olsa petrol üretimi bulunmakta ancak petrol, rafine edilmesi için Çin'e ihraç edilmektedir. Ekonomi, madencilik sektörüne ve en büyük ticaret ortağı olan Çin'den gelecek kömür ve bakır talebine büyük ölçüde bağımlıdır. Sanayi sektörü milli gelirin %38,2'sini oluşturmakta olup, içecek, tekstil ve hazır giyim sektörü de öne çıkmaktadır.

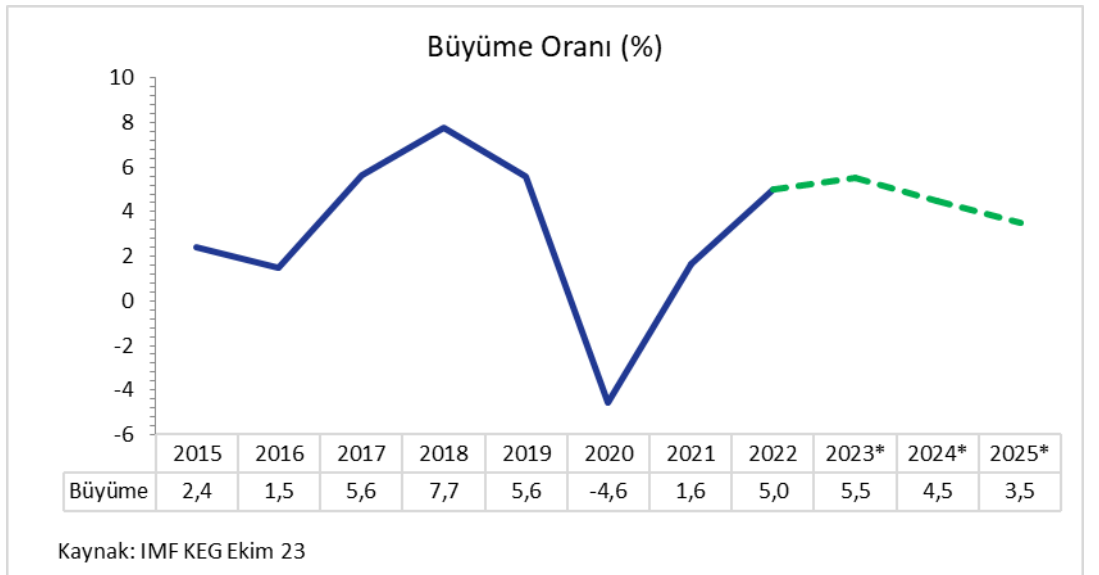
Hizmetler sektörü ise 2022 yılı itibariyle GSYH'nin %49'unu oluşturmaktadır. Altyapı özellikle kırsal bölgelerde sıkça görülmeye devam eden bir sorundur. Başkentte ise altyapı iyileştirmeleri devam etmektedir.

2. BÜYÜME

2010 ile 2014 döneminde ortalama %11 genişleyen ekonomide emtia fiyatlarındaki düşüşün etkisiyle ülke neredeyse bir durgunluk içerisine girmiş ve büyüme 2016 yılında %1,5'e kadar gerilemiştir. Buna karşılık, yetkililer IMF'den sağlanan 5,5 milyar USD'lik resmi sektör yardımı ile desteklenen 'Ekonomik İyileştirme Programı' uygulamaya başlamışlardır. 2017 başında IMF destekli programın başlamasıyla ekonomi büyük ölçüde toparlamaya başlamış; daha güçlü bir politika çerçevesi, önemli resmi finansman ve dış talepteki toparlanma sayesinde daha dayanıklı bir hal almıştır. Böylece, büyüme 2018 yılında %7,7'ye ulaşmıştır. 2019 yılında ise, madenciliğin ılımlı daralmasıyla büyüme %5,6'ya gerilemiştir.

Moğolistan, 2020'de on yıldan fazla bir süre içerisinde ilk büyük ekonomik durgunluğunu yaşamıştır. En büyük ticaret ortağı olan Çin'in kapanması, küresel daralma ve kısıtlama önlemleri; ihracat kayıplarına, madencilikte doğrudan yabancı yatırımların gecikmesine ve özel sektörde iç talebin azalmasına neden olmuştur. Bu yılda %4,6 daralan ülke derin bir resesyondan sonra 2021 yılında küresel toparlanma ve baz etkisine ek olarak madencilik sektörünün toparlanması, ihracatın artmasıyla %1,6 genişlemiştir.

Ülke ekonomisi 2022 yılında Çin'in yeniden açılması, hükümetin ihracatı artırmaya yönelik çabaları ve özel sektör finansman girişleri sonucunda %5,0 büyüme kaydetmiştir. 2023 yılının ilk iki çeyreğinde sırasıyla %7,9 ve %6,4 büyüme kaydeden Moğolistan ekonomisinin yıl genelinde madencilik ve ihracatın gelişmesi ile hizmetler sektörünün toparlanmasının devam ettiği öngörülerek yıl sonunda %5,5 büyüdüğü tahmin edilmektedir.

3. SWOT ANALİZİ

Güçlü Yönleri:

- Moğolistan büyük miktarda kömür, bakır, altın, uranyum ve diğer değerli mineralleri içeren zengin maden yataklarına sahiptir. Bu madenler döviz kazancını artırabilir.
- Tarım ve hayvancılık için uygun geniş arazilere sahip olması. Özellikle hayvancılık, Moğol ekonomisinin temel taşlarından biridir.
- Moğolistan, iki büyük ekonomi olan Çin ve Rusya arasında stratejik bir konumda bulunmaktadır. Bu durum, ticaret ve enerji nakliyatı için potansiyel fırsatlar sunar.

Zayıf Yönleri:

- Ulaşım ve enerji altyapısının yetersizliği, ekonomik gelişimi ve yatırımları sınırlayan önemli bir faktördür.
- Moğolistan ekonomisi, doğal kaynakların çıkarılmasına ve ihracatına fazlasıyla bağımlıdır, bu da dünya piyasalarındaki fiyat dalgalanmalarına karşı kırılganlığı artırır.
- Ekonomik fırsatların sınırlı olması, yüksek yoksulluk oranlarına ve işsizliğe yol açmaktadır.

Fırsatlar:

- Geniş bozkırlar, rüzgar ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları için ülke büyük potansiyel sunar
- Zengin kültürel mirası ve benzersiz doğal güzellikleri, turizm sektörü için önemli bir potansiyel oluşturur.
- Dünya çapında artan talep, Moğolistan'ın doğal kaynaklarının daha fazla değerlendirilmesi için fırsatlar sunar.

Tehditler:

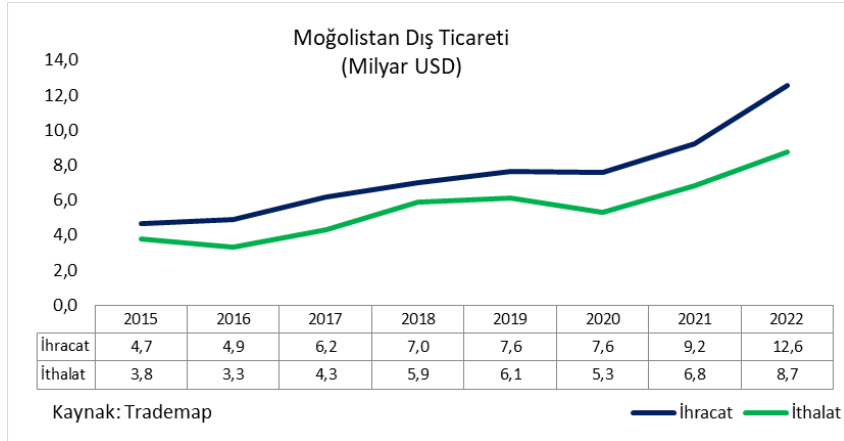
- Dış ticarete Çin'e bağımlı olması ekonomik istikrarı tehdit edebilir.
- Dünya ekonomisindeki dalgalanmalar, doğal kaynak talebi ve fiyatları üzerinde doğrudan etkilere sahiptir, bu da Moğolistan'ın ekonomik istikrarını tehdit eder.
- Siyasi istikrarsızlık yabancı yatırımcıların ülkeden çekilmesine ve ekonominin olumsuz etkilenmesine neden olabilir.

4. DIŞ TİCARETİ

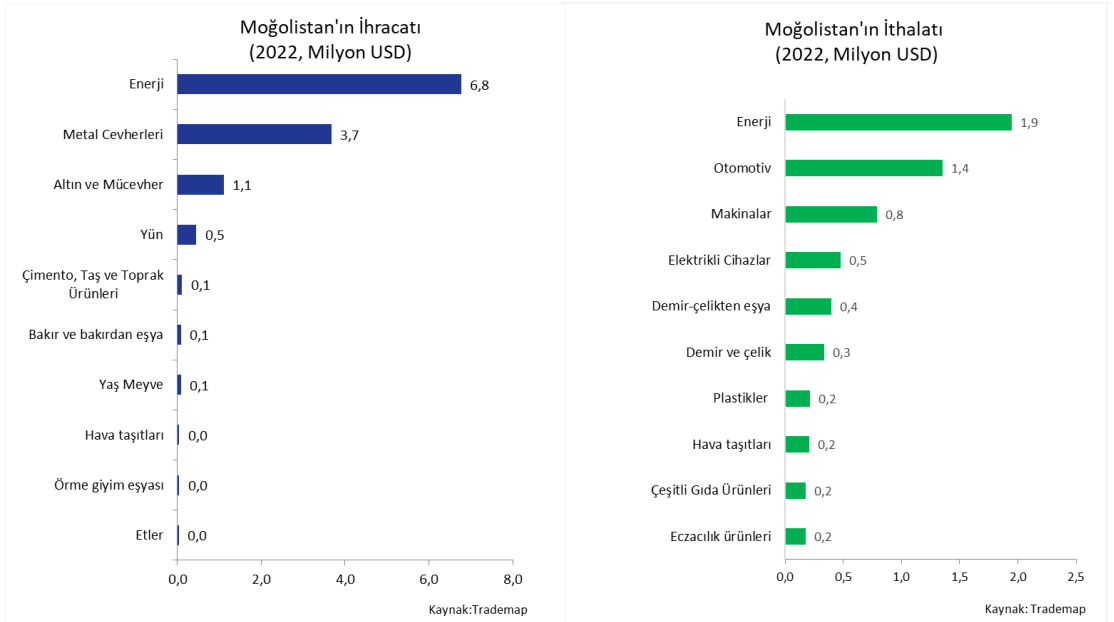
Moğolistan, 2013 yılında 2,1 milyar USD açık verdikten sonra dış ticaret fazlası vermeye başlamıştır. 2014 yılında 10,9 milyar USD olan dış ticaret hacmi 2016 yılında 8,2 milyar USD'ye gerilemiş; 2019 yılında 13,7 milyar USD seviyesine yükselmiştir.

2020 yılında 7,6 ve 5,3 milyar USD olan ihracat ve ithalat rakamları 2021'de sırasıyla %21 ve %28 artarak 9,2 ve 6,8 milyar USD'ye yükselmiştir. Dış ticaret fazlası 2,3 milyar USD'den 2,4 milyar USD'ye çıkmış dış ticaret hacmi de 16 milyar USD'ye yükselmiştir.

2022 yılında ciddi ivme kazanan ihracat 12,6 milyar USD'ye yükselirken ithalat 8,7 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. Böylece, dış ticaret hacmi 21,3 milyar USD ile dış ticaret fazlası ise 3,8 milyar USD ile son yılların en yüksek noktasına ulaşmıştır.

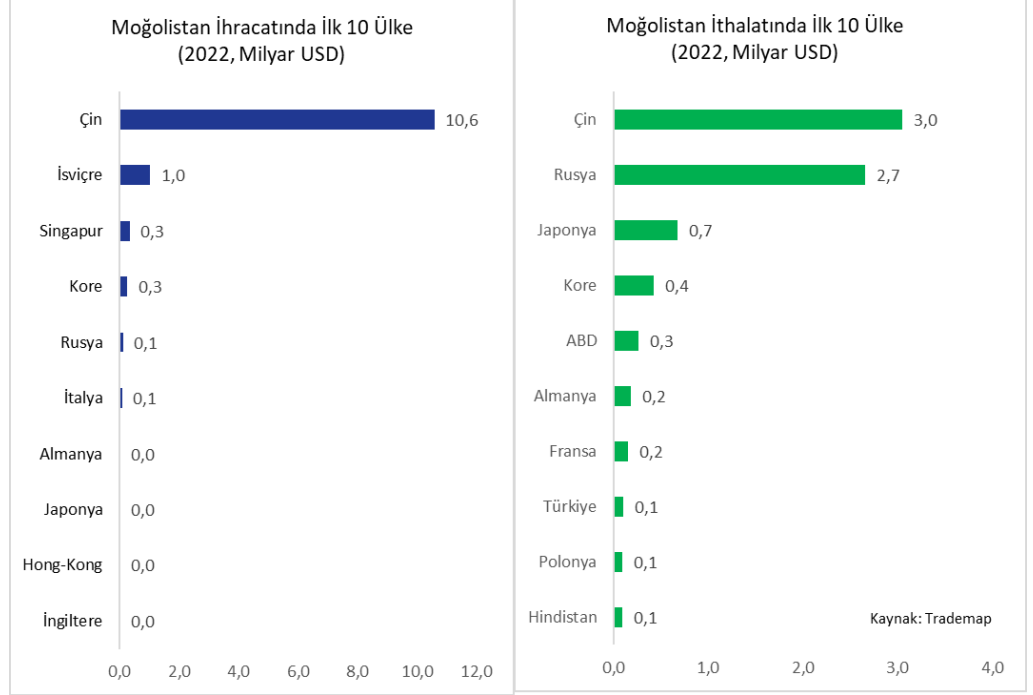

Ürün bazında ticarete ise, Moğolistan ihracatının %54'ünü enerji sektörü (petrol rafinesi için Çin'e ihraç edilen ürünler) %30'unu ise metal cevherleri oluşturmaktadır. İthalat tarafından ise enerji, otomotiv ve makinalar sektörleri öne çıkmakta olup ülke ithalatının %47'sini oluşturmaktadır.

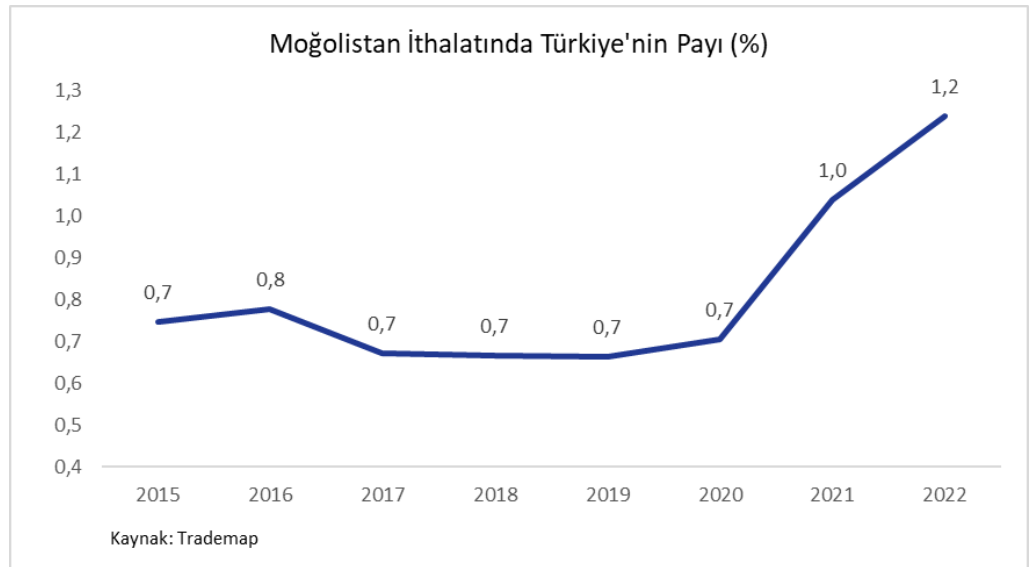

Moğolistan'ın 2022 ihracatında önemli ticaret ortağı Çin'dir. Ülke ihracatının %84'ü Çin'e gerçekleşmektedir. Çin'i %8 pay ile İsviçre takip etmektedir. İthalat tarafında ise benzer şekilde en önemli ticaret partneri Çin'dir. Çin'i Rusya ve Japonya takip etmektedir. Türkiye, 2022 yılında Moğolistan ithalatında 8. sırada yer almaktadır.

Moğolistan'ın ithalatında Türkiye'nin payı incelendiğinde 2020 yılına kadar bu payın yatay seyrettiği görülmektedir. 2021 yılı itibari ile artmaya başlayan pay 2022 yılında %1,2'ye yükselmiştir.

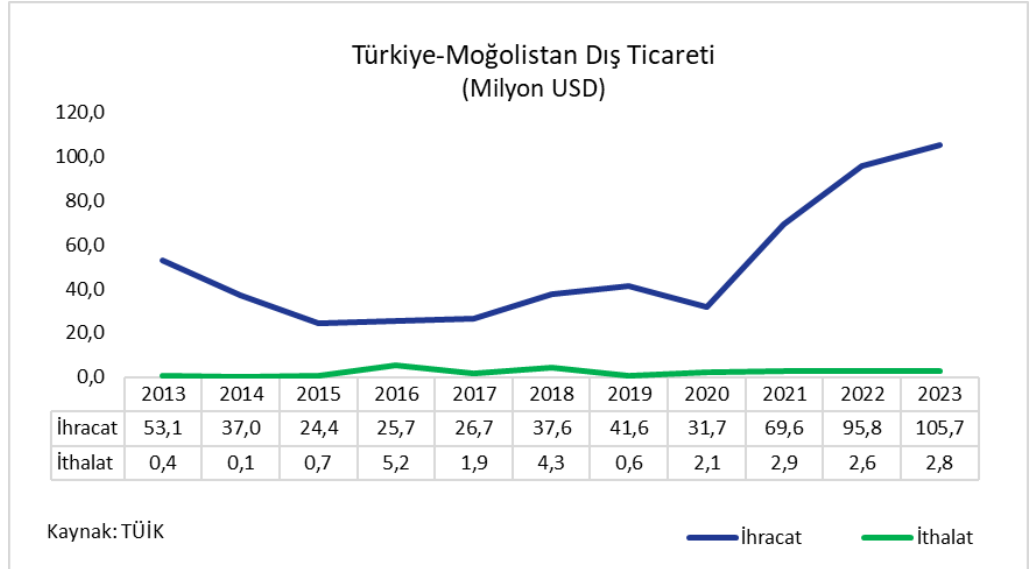

5. TÜRKİYE- MOĞOLİSTAN TİCARETİ

Türkiye Moğolistan ile dış ticaretinde net ihracatçıdır. 2013 yılında Moğolistan'a olan ihracat 53 milyon USD ile zirve noktayı gördükten sonra 2021 yılına kadar bu seviyenin üzerine çıkamamıştır. 2014-2020 yılları arasında ihracat 20-40 milyon USD aralığında gerçekleşirken ithalat 1-6 milyon USD aralığında gerçekleşmiştir. İthalat 2016 yılında 5 milyon USD ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır.

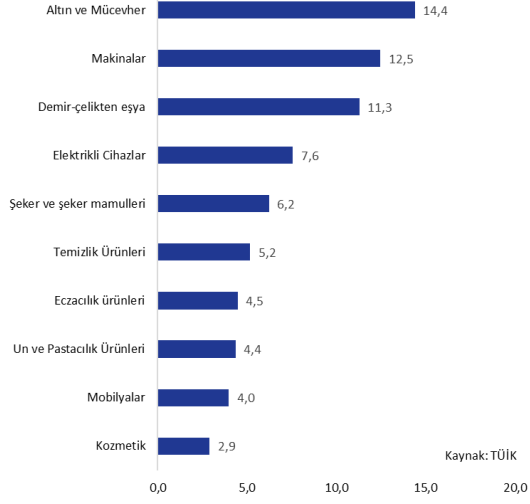
2022 yılında ihracat 95,8 milyon USD'ye kadar yükseldikten sonra 2023 yılında altın ve mücevher ihracatının artmasından kaynaklı %10 artarak 105,7 milyon USD'ye ulaşmıştır. Aynı yıllarda ithalat sırasıyla 2,6 ve 2,8 milyon USD olarak gerçekleşmiştir. Böylece 2023 yılında ihracat zirve noktaya ulaşırken ihracat kaynaklı dış ticaret hacmi ve dış ticaret fazlası da 100 milyon USD üzerinde gerçekleşerek son 20 yılın en yüksek noktasında gerçekleşmiştir.

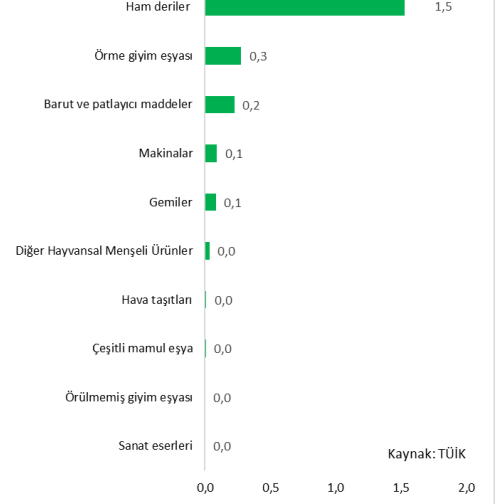
Türkiye'nin Moğolistan'a olan ihracatında altın ve mücevher, makinalar ve demir-çelikten eşya öne çıkmaktadır. Söz konusu ürün grupları ülkeye olan ihracatın %40'ını oluşturmaktadır. Moğolistan'dan olan ithalatta ise ham deriler ve örme giyim eşyası başlıca sektörler olup sırasıyla ülkeden olan ithalatın %67 ve %12'sini oluşturmaktadır

Türkiye'nin Moldova'ya ihracatı
(2023, Milyon USD, ÖTS)

Türkiye'nin Moldova'dan ithalatı
(2023, Milyon USD, ÖTS)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     deikiletisim | deikint